

ILKANTIENTEN ALUEEN ARKKITEHTUURIKILPAILU

Ilmajoen kunta ja Pohjanmaan YH-Rakennuttaja Oy järjestivät aatekilpailun Ilkantien alueelle sijoittuvan asuntoalueen suunnittelusta.

Kilpailuehdotusten arvioinnin suoritti palkintolautakunta, johon kuuluivat:

Ilmajoen kunnan nimeäminä

Jorma Yli-Suomu, kunnanvaltuuston pj, lautakunnan puheenjohtaja

Risto Hakala, kunnanjohtaja

Unto Kangas, kunnanvaltuuston vpi

Heikki Koskela, kunnanvaltuuston jäsen, teknisen lautakunnan pj

Rauno Kivimäki, kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen jäsen

Markku Ojala, kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen jäsen

Mirja Sairo, kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen jäsen

Kaisa Sippola, kaavoitusarkkitehti, lautakunnan sihteeri

Mikko Vuorinen, kunnanvaltuuston jäsen ja kunnanhallituksen vpi

Pohjanmaan YH-Rakennuttaja Oy:n nimeäminä

Merja Laitinen, Valtion asuntorahaston hintapäällikkö

Veikko Siltanen, toimitusjohtaja

Kilpailijoiden nimeämänä

Rainer Mahlamäki, professori

Palkintolautakunta käytti asiantuntijoina Pohjanmaan YH-Rakennuttaja Oy / insinööri Jari Lepistö

Kilpailu oli kutsukilpailu, johon kutsuttiin seuraavat arkkitehtitoimistot:

Oy Arkkitehtitoimisto Gerd Hytönen Arkitektbyrå Ab Vaasasta

Arkkitehtitoimisto Eero Lahti Oy Tampereelta

Arkkitehdit LSV Oy / Juha Luoma Tampereelta

Uki-Arkkitehdit Oy / Mikko Ranto Ilmajoelta

Kilpailun tarkoituksena oli lisätä Ilmajoen kuntakeskuksen vetovoimaisuutta tarjoamalla mahdollisuuksia viihtyisään asumiseen alueella. Tavoitteena oli ympäristöön sopiva, arkkitehtonisesti korkeatasoinen ja toteuttamiskelpoinen kokonaissuunnitelma perustuen pienkerrostalojen sijoittamiseen alueelle. Kilpailuohjelmassa todettiin, että alue on merkittävä osa

Ilmajoen keskustaa. Aatekilpailu tähtäsikin ensi sijassa kyläkuvan eheyttämiseen ja omaleimaisen ilmeen muodostamiseen alueella.

Kilpailijoilta odotettiin ratkaisuja, jotka tekevät Ilkantien ja Keskustien katunäkymät eläviksi ja kulkijalle mielenkiintoisiksi. Erityisesti Ilkantiellä oli tavoitteena ottaa huomioon myös jalankulkijoiden visuaalisen ympäristön parantaminen. Uudisrakentamiselle haettiin sellaista arkkitehtonista ilmettä, joka noudattaa nykyaikaista muotokieltä ja sopii yhteen olemassa olevan keskustan arvokkaan rakennuskannan kanssa.

Aatekilpailu tähtäsi kestäväen kehityksen mukaiseen ratkaisuun, joka voi toimia laadittavan asemakaavan ja sen toteuttamisen perustana kilpailun jälkeen.

Kilpailun ratkaisu:

Palkintolautakunta päätti yksimieleisesti jakaa ensimmäisen palkinnon ehdotukselle nro 4, nimimerkki "MARKKI", koska se parhaiten täyttää aatekilpailulle asetetut tavoitteet. Palkintolautakunta suosittaa, että asemakaavan suunnittelu käynnistetään voittaneen ehdotuksen pohjalta ja yhteistyössä sen tekijän kanssa. Palkintolautakunta edellyttää, että tässä kilpailun arvostelupöytäkirjassa esille nostetut, lähinnä taloudellisuuteen ja toteutettavuuteen liittyvät puutteet ja kehittämisehdotukset otetaan huomioon asemakaavoituksen ja rakennussuunnittelun yhteydessä. Palkintolautakunta suosittaa edelleen, että asemakaavassa ei määrätä kattomuotoa.

Lisäksi palkintolautakunta päätti yksimielisesti antaa kunniamaininnan ehdotukselle nro 1, nimimerkki "ALEA JACTA EST", arkkitehtuuriltaan ansiokkaan ja Ilmajoen keskustan taajamakuvaan sopivan talotyypin kehittämisestä. Palkintolautakunta suosittaa, että talotyyppiä voitaisiin edelleen kehittää yhdessä ehdotuksen tekijän kanssa ja että sitä voitaisiin käyttää harkiten myös kilpailualueelle laadittavan asemakaavan puitteissa tai muualla Ilmajoen keskustassa täydennysrakentamisen yhteydessä.

Voittaneen ehdotuksen "MARKKI" tekijät ovat:

Tekijä: Juha Luoma, arkkitehti SAFA, Arkkitehdit LSV Oy

Avustajat: J-P Lehtinen, arkkitehti, Arkkitehdit LSV Oy
Janne Kangasvieri, arkkitehti, Arkkitehdit LSV Oy
Maija Tolmunen, rakennusarkkitehti, arkkitehti, Arkkitehdit LSV Oy
Markus Seppänen, arkkitehti SAFA, Arkkitehdit LSV Oy
Timo Veijonsuo, arkkitehti SAFA, Arkkitehdit LSV Oy

Kunniamaininnan saaneen ehdotuksen "ALEA JACTA EST" tekijät ovat:

Tekijä: Gerd Hytönen, arkkitehti SAFA, Oy Arkkitehtitoimisto Gerd Hytönen

Avustajat: Anna Hytönen, sis. suunn. MDD (3D-mallinnus, layout)
Anneli Vehkaniemi, arkkitehti SAFA, AWA
Marjo Männistö-Kangasluoma, rak. ins RIA
Luise Gull, rak. ins RIA

Sune Mushedwa, ark.opisk.

Asiantunt.: Martti Sorkamo, DI, Talentek Oy (geotekniikka)
Klas Hytönen, DI, Talentek Oy (liikennesuunn.)

Kilpailun yleisarvostelu

Yleistä

Kilpailuun jätettiin määräaikaan mennessä neljä ehdotusta. Kaikki neljä ehdotusta oli laadittu asiakirjoissa vaaditun mukaisesti. Kilpailu valotti hyvin kilpailualueen haasteita ja tarjoaa kilpailun järjestäjille monia mahdollisuuksia alueen tulevaa kehittämistä varten. Kilpailun kokonaisuutta voidaan pitää hyvänä ja vaikka kilpailu ei tuottanut sellaisenaan valmista, toteuttamiskelpoista ehdotusta asemakaavan pohjaksi, on kilpailu täyttänyt hyvin sille asetetut tavoitteet. Kilpailu oli sekä asemakaavataso että rakennussuunnittelutason aatekilpailu. Alueen asemakaava on luonnollisesti sidoksissa rakennusten perusmuotoihin, pohjaratkaisuihin ja niiden teknillisiin kysymyksiin - maankäyttöön liittyviä ominaisuuksia ja rakennussuunnittelutason kysymyksiä arvioitiin rinta rinnan.

Kilpailun mitoitukselliseksi lähtötiedoksi oli annettu 3500 kem²:n rakennusoikeus. Kaikki ehdotukset ylittivät tämän määrän, suurimmillaan noin 800 kem² (katso liite). Käytetyn rakennusoikeuden määrä ei vaikuttanut kilpailun ratkaisuun ja lopullinen kerrosalamäärän tavoite hioutuu jatkosuunnittelun yhteydessä.

Kilpailijat olivat sijoittaneet alueelle ohjelman mukaisesti asuntoja - liiketilat tulevat vastaisuudessaakin sijaitsemaan Kauppatiellä.

Kyläkuva

Kyläkuva ja sen kehittäminen muodosti perustan kilpailun tavoitteelle ja myös arvostelulle. Kilpailuehdotukset nostivat esille myös sellaisia kysymyksiä, jotka eivät olleet näkyvissä vielä kilpailuohjelman laatimisen yhteydessä: palkintolautakunnalla olikin mahdollisuus pohtia myös laajempia alueen kehittämiseen liittyviä kysymyksiä kuten millaisen Ilkantie toiminnallisen roolin tulisi olla tai millaiselle liikenteelle kyläkuvaan olennaisesti kuuluva Ilkantie siltä tulevaisuudessa varataan. Myös "pohjalaisen rakentamistavan" ja suomalaisen kyläkuvallisen taajamarakenteen haasteista sekä sosiaalisten rakenteiden murroksesta ja niiden aiheuttamista haasteista käytiin palkintolautakunnan kesken vilkasta keskustelua.

Itse kilpailuehdotukset perustuivat sikäli saman tapaiseen ajatukseen, että jokainen kilpailija oli hoitanut koko alueen suunnittelun yhdellä talotyypillä. Tästä on seurannut, että kilpailuehdotuksissa esitetyt rakennusten ryhmittelyperiaatteet muodostavat yhtenäisiä "asuntoalueita". Ehdotusta, jossa alue olisi selkeästi jaettu erilaisiin osiin ja jossa valitut ratkaisut olisi tehty näiden osa-alueiden lähtökohtien mukaan, täydennysrakentamisen periaatteella, ei puhtaassa muodossa kilpailuehdotusten joukossa ollut. Ehdotus nro 3 oli lähimpänä tätä ajatusta. Palkintolautakunta katsoi, että alueen rakentaminen on kuitenkin mahdollista yhden yleissuunnitelman puitteissa, kunhan jatkosuunnittelun yhteydessä huolehditaan eri osa-alueiden erityispiirteet.

Kilpailun tulosta arvioitaessa todettiin, että Ilkantie rooli on kyläkuvaa voimakkaimmin muovaava elementti. Tapa, miten kilpailijat olivat ryhmitelleet rakennuksia suhteessa Ilkantiehen, oli siksi

olennainen yksittäinen arviointiperuste. Hyvänä pidettiin ratkaisua, jossa Ilkantien väljyys säilyy mutta samalla siihen tuodaan uusi kyläkuvaallinen lisä. Ehdotuksessa nro 4 on tässä suhteessa etevin ratkaisu. Ilkantien väljyys ja raittimaisuus säilyy mutta sen välittömään tuntumaan nostetut rakennukset luovat kokonaisuuteen hillityn lisän. Ehdotuksessa nro 2 on voimakkaampi tiivistymä Ilkantien kohdalla. Lopputulos on kuin Ilkantie lävistäisi uuden asuntoalueen eikä niin, että rakennukset on sijoitettu Ilkantien varteen. Porttiaihe on näin toteutettuna liiallisen alleviivaava ja muuttaa Ilkantien väljyyttä liian radikaalilla tavalla. Ehdotuksessa nro 1 oli esitetty selkeä ja kiinnostava joskin turhan mekaanisesti toistettu idea täydennys rakentaa keskeisiä raitteja noppamaisen erillistalon avulla. Ratkaisu kunnioittaa perinteistä Ilmajoen keskustan rakenteellista, raitteihin perustuvaa rakentamisen tapaa ja idea on näin arvioituna myös asemakaavallisesti ansiokas. Ehdotuksen nro 3 perusidea, pyrkimys täydennysrakentamiseen, on hyvin perusteltu: rakennukset sijoitellaan harvakseltaan, harkitusti kilpailualueelle ilman pyrkimystä johonkin ennalta määrättyyn yleiskaavioon.

Rakennukset

Kilpailijat olivat päätyneet yleensä ratkaisuihin, jotka perustuvat kaksi kerrosta korkeisiin hissittömiin talotyyppeihin. Yhdessä ehdotuksessa esitetty kolmikerroksinen ratkaisu osoitti, että kerrosmäärän nostaminen luo väljempiä ulkotiloja mutta samalla rakennusten koko kasvaa mittakaavallisesti ongelmalliseen kerrostaloluokkaan. Palkintolautakunta katsoi, että jatkosuunnittelun yhteydessä olisi kuitenkin mahdollista tutkia esimerkiksi yhtä kolmikerroksista ratkaisua, joka rakennustyyppinä soveltuu kaksikerroksista paremmin ns. senioriasumiseen.

Kaksikerroksinen rakennustyyppi oli ehdotuksissa jaettu yleensä 4-5 asunnon yksiköstä muodostettuun portaaseen. Ratkaisulle oli ominaista, että rakennukselle syntyi L-muotoinen pohjakaavio, jonka avulla kilpailija pyrki pihamuodostukseen - esimerkkinä ehdotus nro 2, jossa neljä rakennusta muodosti tiiviin ja suljetun korttelin.

Parhaat ehdotukset perustuvat moderniin, oman aikansa rakentamistapaa ilmentävään muotokieleen. Tästä on hyvänä esimerkkinä ehdotus nro 4, jossa rakennusten julkisivut ja korttelimuodostus luovat tunnistettavan ja samalla ympäristöä rikastuttavan uuden kokonaisuuden.

Ehdotuksessa nro 1 oli muista töistä poikkeava lähestymistapa. Se perustui modulaarisen asuinrakennustyyppin varaan. Eri tavoin varioituna pohjakaavaltaan lähes neliön muotoinen talo muodostaa perussolun, jota toistamalla tekijä oli kehittänyt kilpailualueelle erilaisia talorivejä. Ehdotus oli talotyyppin osalta korkealuokkainen ja sen katsottiin edustavan tuoretta ajattelutapaa, sekä perinteeseen sitoutunutta että modernia. Ehdotus tarjoaa ratkaisumallin, joka jatkaa osuvalla tavalla juuri Ilmajoen keskustalle leimaa antanutta, jo häviämässä olevaa rakentamisen perinnettä. Kaavallinen ratkaisu ei ole kuitenkaan täysin vakuuttava: ratkaisu on laajuudessaan (yhteensä 15 samanlaista taloa) yksitoikkoinen.

Kilpailijat olivat esittäneet varsin yksityiskohtaisia ratkaisuja pohjasuunnitelmien osalta. Asuntojen mitoitukset ja huonetilojen järjestys oli laadittu yleensä asiallisesti, joskin varsinkin pienten asuntojen pohjaratkaisuihin ei oltu löydetty uusia ideoita. Palkintolautakunta kiinnitti arvioinnissaan huomiota lähinnä pohjaratkaisun soveltuvuuteen suhteessa kaavallisen ratkaisuun, ts. että ovatko kaavalliset ideat mahdollisia toteuttaa kilpailuohjelmassa esitetyllä rakentamisohjelmalla.

Pihatilat ja puisto

Pihojen ja ulkotilojen muodostamisessa hyvänä pidettiin pohjoiselta suojattuja ja etelään avautuvia piharatkaisuja, päivänkierto kun tapahtuu myös Ilmajoella yleisen kalenterijärjestyksen mukaan. Esimerkillinen ratkaisu on ehdotuksessa nro 4, jossa pihat ovat mittakaavaltaan viihtyisiä, melko

matalia ja ulkokehältäään korkeampia. Korttelimuodostus on samalla joustavaa eikä sido asemakaavallista ratkaisua tiettyyn talotyyppiin.

Pysäköinti oli ehdotuksissa esitetty yleensä hajautettuna. Palkintolautakunta piti ratkaisua hyvänä. Katetut pysäköintipaikat ovat käytettävyydeltään avoimia parempia, mutta usein ympäristössä ongelmallisia. Kilpailu ei tuonut tähän erityiskysymykseen uusia ajatuksia.

Kilpailualueelle tuli sijoittaa paitsi uusia kortteleita myös aluetta laajemmin palveleva puisto. Kilpailijat ovat esittäneet mielenkiintoisia ratkaisuja puiston sijoittamisesta ja sen luonteesta. Puiston sijainnin suhteen pidettiin välttämättömänä, että se oli helposti saavutettavissa, varsinkin Ilkantieltä ja että se palvelee myös laajemmin ympäristön asukkaita ja keskustassa asioivia.

Tekniset ratkaisut

Kaikki neljä ehdotusta todettiin teknisiltä perusratkaisuiltaan toteuttamiskelpoisiksi. Niissä oli käytetty normaaleja asuntorakentamisen runkoratkaisuja. Erilaiset täydentävät rakenteet kuten parvekkeet, piharakennukset ja katokset perustuivat melko yksinkertaisiin toteutustapoihin. Palkintolautakunta piti myös hyvänä, että kaikissa neljässä ehdotuksessa rakennusten vesikatot oli varustettu ulkopuolisella vedenpoistolla: sekä lape-, harja- että aumakatto olivat tyyppeinä edustettuina. Ratkaisu on paitsi tekniseltä toteutukseltaan myös ympäristötilanteen kannalta turvallinen ja perusteltu lähtökohta. Myös julkisivujen pitkäaikaiskestävyyteen lapekatolla ja räystäällä on selvää etua.

Kilpailualue on vanhaa merenpohja-aluetta, jossa kantava maa-aines on syvällä. Rakennukset joudutaan paaluttamaan ja tämä asettaa rakennusten taloudelliselle suunnittelulle omia reunaehtojaan. Tässä suhteessa kantavien pysty- ja vaakarakenteiden optimointi tuo selkeää taloudellista säästöä. Ehdotus nro 1 oli neliönmuotoisen pohjaratkaisunsa ansiosta edullisin: paalumetrejä huoneistoneliöitä kohtaan oli muihin kilpailuehdotuksiin nähden vähiten.

Arvioitaessa pihojen, aitojen ja katosten ratkaisuja teknillisessä mielessä, todettiin, että kevyitä rakenteita ei paaluteta. Tämän johdosta esimerkiksi keskitetyllä pysäköintialueratkaisulla ei ole etua hajautettuun ratkaisuun nähden.

Palkintolautakunta totesi, että jatkosuunnittelun yhteydessä tulee kiinnittää erityistä huomiota rakennusten korkeusasemiin: rakennusten tulee olla ympäröivää maanpinnan perustasoa ylempänä pintavesien poisjohtamiseksi.

Taloudellisuus

Edellä selostettu paalutuskustannus on huomattava, jokaiseen ehdotukseen liittyvä lisä. Koska kilpailualueelle on kaksikerroksisetkin rakennukset paalutettava, vertailtiin paalutuskustannuksia. Paalumäärän (jm) suhde huoneistoalaan on suurin ehdotuksessa nro 4 ja pienin ehdotuksessa nro 1.

Kustannuserot ehdotusten kesken syntyvät perustunnuslukujen kautta. Huoneistoalan suhde bruttoalaan, ulkovaipan suhde kerroksen alaan, tilavuuden suhde huoneistoalaan ja porrashuoneiden suhde huoneistoalaan ovat keskeisiä kustannustekijöitä. Verrattaessa bruttoalan suhdetta huoneistoalaan voitiin todeta ehdotuksen nro 3 olevan selvästi tehokkain ja ehdotuksen nro 4 selkeästi tehottomin. Tilanne on sama, kun verrataan ulkoseinävaipan suhdetta bruttoalaan.

Todettiin, että kaikki ehdotukset - ottaen huomioon suunnitelmavaihe ja suunnitelmien tarkkuus - ovat taloudellisessa mielessä kehitettävissä toteutuskelpoisiksi ratkaisuiksi niiden omista lähtökohdistaan. Vaikka ehdotus nro 1 todettiin kustannuksiltaan korkeimmaksi, tuo sen koko,

perusmuoto ja sarjallisuus taloudelliseen kehittämiseen etuja, jotka eivät näy suoraan kustannuslaskelman kautta: rakennus soveltuu hyvin myös pienelle urakoitsijalle, standardoimiseen ja myös esivalmistettujen runko-osien kehittelyyn. Ehdotus ei myöskään kaipa täydentäviä ulkoisia katoksia ja muita aiheita siinä määrin kuin muut kilpailuehdotukset. Vastaavasti ehdotusta nro 4 on kehitettävissä sisääntulokerroksen porrashuoneen ja runkosyvyyden osalta taloudellisempaan suuntaan.

Kestävä kehitys

Asemakaavoituksen ja rakennussuunnittelun yhteydessä tullaan noudattamaan kestävästä kehitystä noudattavien määräysten periaatteita. Tässä vaiheessa palkintolautakunta kiinnitti huomiota energiasäästön ja huollettavuuden näkökulmiin. Kaikissa kilpailuehdotuksissa oli ikkunoiden pinta-ala normaali noudatellen uusia energiamääräyksiä. Julkisivujen huollettavuuteen liittyvät kysymykset on hoidettavissa yleisesti ottaen helposti, koska rakennukset ovat matalia.

Ehdotuskohtaiset arvostelut

Ehdotus numero 1,

"ALEA JACTA EST"

Omaleimainen ja tuore ehdotus. Suunnitelma eheyttää taajamakuvaansa ansiokkaasti ja tuo keskustaan kaunista rakentamista sekä muodostaa viihtyisän aluekokonaisuuden. Ilkantie ja Keskustien varteen ehdotus rakentaa tiivistunnelmaisen ja viehättävän katutilajakson. Rakennusten muodon hakeminen alueen vanhasta perinteestä on johtanut mielenkiintoiseen, noppamaiseen ratkaisuun, jonka juuret ovat menneessä mutta ilme tulevaisuudessa. Ehdotuksen suurin ansio on siinä, että tekijä on esittänyt persoonallisen ja samalla "modernin aumakattoisen" talomallin, jolla tuntuisi olevaan kysyntää laajemminkin suomalaisissa kirkonkylissä ja taajamissa.

Puiston sijoittaminen korttelin nro 42 yhteyteen ei palvele oleskelutilana paikkana keskustan asukkaita. Näin sijoitettu puisto koetaan korttelin piha-alueeksi eikä se lisää kauppakeskustassa muiden kuin korttelialueen asukkaiden viihtymistä. Ohjelman mukaan tarkoituksena oli, että puisto on osa julkista tilaa ja helposti saavutettavissa. Kevyen liikenteen reitti tosin helpottaa puiston saavutettavuutta.

Suunnitelman vaikutus keskustan vetovoimaisuuteen on kaksisuuntainen. Toisaalta se pienimuotoisuudellaan ja puutarhakaupunkia muistuttavana lisää uusien asukkaiden kiinnostusta alueeseen. Kuitenkin, Ilmajoen keskustan kokoiseen taajamaan sijoitettuna 15 näin huomiota herättävän samankaltaista asuinrakennusta on yksitoikkoisuudessaan ongelmallista.

Suunnitelman "imago" on hyvä. Sen voi jopa nähdä vahvistavan Ilmajoen kulttuuripitäjän mainetta, onhan siinä yhtymäkohtia perinteeseen ja uutta nykyaikaista arkkitehtuuria. Ehdotus kertoo vanhaa kunnioittavasta mutta nykyhetkessä elävästä ja jatkuvasti kehittyvästä rakennuskulttuurista.

Pihojen sijoittuminen kortteleiden keskelle lisää viihtymistä alueella. Korttelialueiden ja koko keskustan toimivuutta parantaa kevyen liikenteen yhteyden avaaminen Keskustieltä Ilkantielle ja edelleen kuusikujan kevytvyölle. Paikotus sekä piha- ja puistoalueet on sijoitettu rinnakkain kortteleiden keskelle mutta kortteleiden sisäinen liikenne on kuitenkin erotettu siten, ettei turvallisuus kärsi ratkaisusta. Keskustien varrelle osoitettu paikotus on liikenneturvallisuutta vähentävä ratkaisu. Vähäisessä määrin sekä toimivuutta että turvallisuutta lisää kuusikujalle sijoitettu paikotus. Kuusikujan kaavamääräys ei kuitenkaan salli tonteille ajamista. Kuja voitaneen ottaa mukaan kaavanmuutokseen, jos sen käyttö tonteille ajamiseen oleellisesti parantaa koko keskustan toimivuutta.

Rakenteellista joustavuutta rajoittaa puiston sijoittaminen, muuten rakennusten pienimuotoisuus antaa mahdollisuuksia alueen joustavaan toteuttamiseen.

Rakennusten muoto, julkisivut ja piirustuksissa esitetyt julkisivut säestävät hienosti kirkonkylän muutamien vielä säilyneiden puutalojen ulkoasua. Uudisrakennuksissa on nähtävissä hyvä suhde moderniin ja perinteisen rakentamistavan välillä. Esitetty empiren keltainen väri on näin laajasti käytettynä yksitoikkoinen - kaikki rakennukset on käsitelty samalla tavalla. Joitakin rakennuksia olisi voinut kytkeä toisiinsa aitojen tai katosten avulla vähentämään tuulisuutta ja antamaan yksityisyyden suojaa. Muutamien asuntojen ikkunat avautuvat häiritsevästi suoraan kadulle. Rakennusten lattiataso olisi voinut olla kauttaaltaan esitettyä korkeammalla suhteessa katutasoon. Ulkotilat, erityisesti rakennusten välitilat on esitetty viitteellisesti ja hieman keskenteleisesti. Osa huoneistoista avautuu liiaksi kohti toista, lähellä olevaa rakennusta. Ajoittain tunnelma on tiivis, positiivisella tavalla kaupunkimainen, kuten kauniisti esitetystä perspektiivipiirroksesta voidaan lukea.

Pohjaratkaisut ovat osittain mielenkiintoisia, mm. kolmen huoneen tyyppi, jossa sisääntulotasolla on vain yksi tila muiden huonetilojen sijaitessa ylhäällä. Ehdotuksen tekijä ei ole kyennyt kaikilta osin hyödyntämään talotyyppin mahdollisuuksia, ennen kaikkea asuntojen valaistuksellisia ominaisuuksia - tätä kautta rakennustyyppin todelliset hyödyt tulisivat esille: nyt muutamissa huoneistoissa on ikkunattomia saunatiloja ja tätä voidaan pitää esitetyn kaltaisessa talotyyppissä suoranaishana virheenä.

Talotyyppi on sekä toiminnallisesti että arkkitehtuuriltaan erittäin kehityskelpoinen ja sen muuntaminen rivi- tai pienkerrostalotyyppiseksi pidemmäksi rakennukseksi toisi esitettyyn kokonaisratkaisuun lisäarvoa. Talotyypin ei tarvitsisi myöskään olla symmetrinen, vaan toinen puoli voisi olla leveämpi. Kokonaisuudessaan asuntovaihtoehtojen muuntelumahdollisuus on helppo toteuttaa muuntelemalla pienen yksikön pohjaratkaisua.

Tilankäytöllisesti ratkaisu on tehokas.

Rakennustyyppi on toteutettavissa erilaisin tekniikoin ja materiaalein esimerkiksi puurakenteisena tai tiiliverhoiltuina ja rapattuina. Toteutettavuutta parantaa rakennuksen pieni koko, joka luo hyvät mahdollisuudet myös pienurakoitsijoiden osallistumiseen rakennusten toteutuksessa.

Ehdotus numero 2,

"ILKAN PUUMARKKI"

näkymä Ilkantieltä

ilmakuva 'markista'

näkymä sisäpihalta

näkymä kartanontieltä pihalle

Voimakas, pihapiirirakentamiseen pohjautuva ehdotus. Suunnitelma muodostaa kortteleihin tehokkaan kokonaisuuden, jonka vaikutus erityisesti Ilkantiellä ja Kartanontieellä on maisemaa

hallitseva. Ehdotus vahvistaa ansiokkaasti Ilkantie harvahkoa rakennuskantaa. Suurten rakennusmassojen tuominen lähelle katutilaa luo paikalle tiiviin, porttimaisen kohdan ja jatkaa paikallisen rakentamistavan, pihapiirien ja porttien aiheistoa. Paikkakunnalla, tiestön varsilla on useita kohtia, joissa porttivaikutelma on luotu joko rakennuksilla tai puustolla: ehdotuksen mukainen rakennusten sijoittelu palauttaakin yhden entisistä elementeistä myös keskustan kyläkuvaan.

Puisto on hyvin saavutettavissa Keskustieltä. Sen liikennemäärä on kuitenkin varsin vähäinen eikä siinä ole jalkakäytäviä, joten puisto on suurimmalle osalle kulkijoista sivussa.

Vapaa-alueita on vähän ja pirstaleisesti. Tämä vähentää alueen viihtyisyyttä ja koettavuutta, vaikka korttelipihat sinällään tarjoavat riittävän tilan ulko-oleskeluun. Kulkureitit alueella ovat selkeät. Ulkovarastojen rajaamina ne muodostavat kortteleiden sisälle Ilkantien tapaan mielenkiintoisia porttikohtia. Osittain mielenkiintoisuus saattaa muuttua myös ahtaudeksi. Kirkonkylän mittakaavaan nähden suurehko ja jäsentelemättömät pysäköintialueet ovat esillä häiritsevästi. Keskustien varrelle sijoitettu pitkä autotalli antaa katutilalle takapihan leiman ja on ristiriidassa sen kanssa, että puisto on sijoitettu nimenomaan Keskustien varrelle.

Rakennusten sijoittelu ja massoittelu muodostavat kiinteän rypälemäisen kokonaisuuden. Suunnitelma ohjaa siihen, että alueen joustava edelleen kehittäminen ja rakentaminen pitäisi toteuttaa yhtenä ehjänä kokonaisuutena.

Ratkaisu edustaa moni-ilmeistä, kaupunkialueiden mallien mukaista, ammattitaidolla tehtyä hyvää suomalaista asunto-arkkitehtuuria. Satulakatto on hyväsuhteinen ja luo hieman turhankin eloisille rakennuksille kirkonkylän miljööseen sopivan ryhdin. Materiaalien yksityiskohdissa ja väreissä on hieman yliviritteistä runsautta. Kokonaisuutena neljän talon ryhmä on tiivis ja piha on suojaista.

Talotyyppi on melko tehokas: yhden portaalan varassa on viisi huoneistoa. Pohjaratkaisun esikuvana voikin nähdä toimivan kerrostalon pohjakaavioperiaatteen. Ratkaisu on realistinen ja taloudellisesti helposti toteutettavissa. Asuntojen pohjat on laadittu osaavasti. Niissä on korrekki mitoitukset, kalustettavuus on hyvää tasoa eikä hukkatilaa ole. Miinuksena on muutamien huoneistojen pimeät saunatilat. Pohjaratkaisuja voidaan varioida.

Ehdotus numero 3,

"PALIKKA"

Väljä, muuntelumahdollisuuksia sisältävä ehdotus. Rakennukset on Ilkantiellä sijoitettu nykyisen rakennuskannan kanssa samaan katulinjaan, joka lisää keskustamaista katutilaa. Keskustien varren rakentaminen on voimakkaan porrastamisen johdosta vuoroin tiivistävää, vuoroin avartavaa. Rakennusten määrä on pieni, huoneistot on sijoitettu vain viiteen erilliseen, toisistaan jonkin verran poikkeavaan taloon. Kolmikerroksisuus on tuonut koko alueelle väljyyttä jota lisää se, että ehdotus ylittää vain hieman kilpailuohjelman tavoitteen. Rakennusten hahmossa on nähtävissä piirteitä, jotka viittaavat 1940- ja 50-lukujen keskustataajaman rakenteeseen ja ilmeeseen. Rakennusten ilmeessä on kuitenkin samalla kömpelyyttä. Ehdotuksen perusidea on ambivalentti: ehdotuksen maankäytöllisenä ongelmana on hajanaisuus, keskenään samanlaiset talot on ripoteltu hieman sattumanvaraisesti kilpailualueelle. Mutta toisaalta, sama hajanaisuus voidaan tulkita ansioksi ja talojen sijoitusta pitää ympäröivien rakennusten linjat huomioivana hienovaraisena ratkaisuna.

Puiston sijoittaminen Ilkantien varteen on toimiva ratkaisu. Puisto palvelee sekä lähikortteleitten asukkaita että myös laajempia käyttäjäryhmiä. Puiston yhteys viereisen kiinteistön puutarhaan lisää alueen vihreyttä. Selostuksessa mainittu yksityiskohta, vanhan kaupan mahdollinen säilyttäminen, söisi suunnitelmassa esitettyä puistoa.

Kolmikerroksisuuden ansiosta kortteleissa on runsaasti vapaata ulkotilaa, joka on alueen suunnittelussa hienosti jaettu jokaisen rakennuksen käyttöön. Sisäiset kulkureitit on pääosin erotettu autoliikenteestä. Alueen toimivuutta ja koko keskustan kulkuyhteyksiä parantaa kevyen liikenteen reitin avaaminen kortteleiden reuna-alueelle. Autopaikoitus toimii kaikilta alueen teiltä, Ilkantieltä katsottuna paikoitusalueet eivät häiritse näkymää, Kartanontien ja Keskustien kulkuympäristöön ne vaikuttavat. Korttelin 43B suuri keskitetty paikoitusalue häiritsee näkymää Kartanontieltä; paikoitusaluetta tulisi jäsentää. Keskustien mutkaan sijoitettu autokatos vähentää maisemallisen siirtymäkohdan arvoa.

Suunnitelma on hyvin joustava ja sallii muutoksia, koska se ei ole sidottu tarkkaan muotoon vaan kaikki rakennukset on suunniteltu paikalleen itsenäisesti. Tonttijako on tehtävissä selkeästi.

Pohjaratkaisut ovat tuttuja, perusasetuksiltaan koeteltuja malleja. Etuna on tehokas tilankäyttö, miinuksena tavanomaisuus ja ratkaisutyypille ominaiset "tyyppiviati": ahdas porras ja ylätasanne, pimeähkö keittiö. Huonetilojen mitoitus on tehty asiallisesti ja huoneita voidaan kalustaa erilaisin tavoin.

Ehdotus numero 4,

"MARKKI"

YLEISSUUNNITELMA 1/500

Hallittu, taajamakuva kauniisti ja hienovaraisesti eheyttävä ehdotus. Suunnitelmassa on onnistuttu yhdistämään hyvä korttelikohtainen aluesuunnittelu ja sen liittäminen osaksi keskustan nykyistä rakennetta. Rakennusten sijoittelu ja massoittelu noudattavat Ilmajoen keskustan ja erityisesti suunnittelualueen naapuruston parhaita ratkaisuja. Suunnitelma käsittää useita erillisistä asuinrakennuksia, joiden arkkitehtuuri on yhteneväinen mutta taloista jokainen poikkeaa muotonsa ja kokonsa puolesta hieman toisistaan - jokainen rakennus on suunniteltu paikalleen. Ehdotus tuo Ilmajoen keskustaan omaleimaisen ja viihtyisän asuntoalueen, joka lisää keskustan vetovoimaa asumisen ja keskustatoimintojen alueena. Osittain monista rakennustyypeistä johtuen, ehdotuksen kustannukset ovat korkeat. Kustannukset on kuitenkin kehitettävissä toteutuksen edellyttävälle tasolle jalostamalla pohjaratkaisua säilyttäen samalla ehdotuksen kaavalliset ja arkkitehtoniset ansiot.

Puiston sijoittaminen Ilkantien varrelle, sen molemmille puolille on hyvä ratkaisu: puisto on näin sijoitettuna helposti saavutettavissa. Paikka suorastaan kutsuu pieneen taukoon kauppamatkalla tai iltakävelyllä. Puiston paikka on erinomainen myös Ilkantien ja koko keskustan viihtyisyyden ja kauneuden lisääjänä.

Suunnitelmassa on otettu huomioon alueen tiet muodostamalla niille kullekin ominainen katutilaratkaisu. Ilkantien varren rytmittäminen ja kokonaisuuden liittäminen olevaan nyky-ympäristöön on onnistunut ratkaisu. Keskustieellä on perinteisesti paikoitus ratkaistu katuvarren paikoituksena, jota tapaa ehdotuksessa on jatkettu. Ratkaisu ei ole katutilan kokemisen kannalta paras mahdollinen.

Tilarakenteen ja taajamakuvan viihtyisyys ja toimivuus perustuu suurelta osin rakennusten, piha- ja paikoitustilojen hallittuun sijoittamiseen korttelialueille sekä puiston oivalliseen sijaintiin. Aukiot muodostavat mielenkiintoisen ketjun läpi suunnittelualueen. Pihojen kulkureitit ovat selkeät. Paikoitusalueet on erotettu muusta piha-alueesta, mikä lisää alueen turvallisuutta. Keskustien varrelle osoitettu paikoitus on liikenneturvallisuutta vähentävä ratkaisu. Vähäisessä määrin sekä toimivuutta että turvallisuutta lisää kuusikujalta tapahtuva paikoitus korttelissa 43 B. Kuusikujan kaavamääräys ei salli tonteille ajamista. Kuja voitaneen ottaa mukaan kaavanmuutokseen, jos sen käyttö oleellisesti parantaa koko keskustan toimivuutta, toisaalta ehdotus ei kärsine suuresti vaikka kulku paikoitusalueelle järjestettäisiin suoraan Kartanontieltä.

Tonttijaon suunnittelu on tehtävänä haasteellinen esitetyn mukaisessa ratkaisussa.

Rakennusten ulkoarkkitehtuuria leimaa osaava yleisote. Ne edustavat uskottavalla tavalla hyvää suomalaista nykyarkkitehtuurin tasoa ja tätä kautta rakennukset puoltavat paikkaansa myös Ilmajoen keskustassa - arkkitehtuurin ansiot perustuvat pikemminkin yleisiin kuin kilpailualueen erityisomaisuuksiin perustuviin arvoihin. Julkisivuissa on eloisuutta mutta hallitulla tavalla. Julkisivujen käsittelytapa on joustava, toisin sanoen, ne kestävät hyvin myös suunnittelun aikaista muuntelua. Valitut julkisivumateriaalit ja niiden värit ovat hillittyjä mutta eivät yksitoikkoisia.

Huonetilojen valaistuksellisiin ominaisuuksiin on kiinnitetty ansiokkaasti huomiota. Keittiöt tai keittokomerot ja saunatilat on paria poikkeusta lukuun ottamatta sijoitettu ikkunalliselle seinälle. Huonetilojen muoto tarjoaa riittävät puitteet erilaisille kalustusvaihtoehtojen. Huonetilojen mitoitusperiaatteet ovat järjestelmällisiä. Alimitoitettuja tai kiintokalustuksen osalta puutteellisia tiloja ei juuri ole.